

Részlet a helyes haldoklás kézikönyvéből

L. S. emlékére

Mint egy peep-show-t, nézte a teste foszlását, amint a bőr rétegei leváltak róla, amint torzult el az arca, hullott ki a haja, amint a kép, amit magáról őrzött, megkopott, s minden határozottnak szánt állítása ködöt köpködött. Pedig elhatározta, erős lesz, illendően szembenéz azzal, amivé vált, ezzel a funkcionálni sehogy sem bíró gépezettel. Ígéretet tett, hogy méltósággal, ahogy ezt a környezete elvárja tőle, lemond arról, amit már nem tud megtenni, emlékeztette magát, s persze segítőkészen emlékeztették erre mások is, hogy ötévesen is volt már ehhez vagy ahhoz túl öreg, mondjuk, hogy vitesse magát, ahelyett, hogy a saját lábán menne, hogy megetessék, mikor már a késsel és villával maga is el tudott bánni vagy hogy ne szóljon, ha pisilnie kell, s hogy az általa belakott idő csak annyiban változott, hogy ezek a tevékenységek sokasodtak. Élтанuló módjára emlékeztette magát bizonyos életkori sajátosságokra. Hogy példának okáért tízévesen, már ha akarta volna, se szánhatta volna el magát, hogy egy új picipaganini lesz, az ujjai ehhez már túl éltesek voltak, tíz fölött meg, rugalmassága fogytán, nem képzelhette, hogy akkor kezdő szertornászként akár a világ legapróbb bajnoksága majd dobogót kínálna fel számára. Naugye. Semmiség az egész. Csak úgy kell tekintenie jelen magatétlenségére, mint egy természetes folyamat újabb állomására, emellett örömmel kell konstatálnia, hogy egyre engedékenyebbé válik a képzelet, ujjongással kell eltöltenie, hanetán egyre kevesebben tekintik túl öregnek ahhoz, hogy vitesse magát, amint ahhoz is, hogy esetleg megetessék, a spenótot is!, bizony!, a sóskát is!, ketteske, ne vacakoljon azzal a parízerrel!, s nemsokára cukros szavakkal egyenest rá fogják beszélni, hogy engedje szabadjára a vizeleési ingerét, hisz ezzel nagy terhet vesz majd le éjjeli gondozóról, akiknek nem kell ki-be járkalniuk éjszakai rémálmaikból, egy egyszerű, praktikus pelenka megoldást nyújt mindenre. Ki viszi át a Senimet?

Léte, ha végleg lemerült. Nem akart zavarni, azt semmiképp, de valahogy nem Isten gondoskodását látta mindebben. Nem is valamiféle visszatérést a kezdethez, s ha kérhetné, ha volna módja erre, akár ha ezzel hálátlannak is tűnik, az örök visszatérésnek a gondolatát is száműzné, bármily rútul hangzik is. Hogy akár még egyszer is bele kelljen simulnia ebbe a sok színes újdonsággal kecsegtető, szivárványos, napsütötte helyzetbe? Hogy akár még egyszer ezt mosolyogva, ahogy ezt elvárják tőle, zokszó nélkül végigélje? Hogy még egyszer önnön béketűrő példájával, a harmónia nett hazugságával segítse a világban maradókat? Kevés dologtól fogta el jobban a kétségbeesés. Pedig kétségbeesni, mint ezt a környezetétől, az egészséges morálmániásoktól tudta, nem szabad. De mégis köszöni, nem kér ebből a kirakat kiegyensúlyozottságból. Játssza el valaki más. Lennél te itt, emlékezett a vicces sírfelíratra. Azt meg már a legkegyetlenebb tréfák közé sorolta, hogy mindezt örökéig, újra és újra megtegye. Csak egy szorongó képzelet ültetheti fel az embert ilyen ócska óriáskerékre. Márpedig ő, mint ahogy ezt a jóindulattal teljes, együttérzéstől csöpögő szerettei tudatták vele, nem kívánt szorongani. Még így is inkább nyilván élvezni akarta az életet. Mi mást is akarhatott volna.

Amikor felengedte peep-showja tálalóablakát, mindig csak egy kis részt nézett meg a testén. Zabálnivaló vagyok, merült el aszott combjai látványában. Egy ilyen korú, ilyen körülmények között élő, ilyen egészséges étkek fogyasztásától izmosodható, ennyi mozgásban és testi örömben kiteljesedhető combnak nem így kellene kinéznie!, állította a társaság, az őt körülvevők morális köztársasága, de hát ugye a pajkos, maga választotta, önmaga ellen forduló betegség jóízűen megcsócsálta. A paleók szektája szerint, mert nem paleóként élte életét, a vegánok szerint, mert nem vegánként, az egyéb táplálkozási hóbortoknak hódolók pedig azt kérték számon rajta, miért nem az ő hóbortjaiknak hódolt. S ha nem így tett, ugyan mit van mit csodálkoznia állapotán. Dehogy csodálkozott. Sőt. Illedelmes haldoklóként minden életvezetési szemrehányást és tanácsot egyetértőleg meghallgatott. Mindeért hajlandó volt sajátmagát okolni. Magát emésztő szikár alak. De vajon miért fordult maga ellen?, tették fel a kérdést a köztársaság polgárai. Haragja miért saját magát harapta? A választ, ha volna erre a kérdésre valóban válasz, tudta is, nem is. Mindig volt egy árnyékos része, Mr Hyde nem kis munkát végzett az életében. De ő lett volna az elkövető? S mi volt a motiváció? Valamiféle bosszú vagy a gyorsabb végkifejlet vágya? S ha a halálgyorsítás lett

volna a cél, vajon kinek szolgálna majd öröme az elmúlása?, de ez utóbbi, életigenlő kérdést, ha sajnálatosan épp nem is az övét igenelte, természetesen a morális polgárok diskurzusa nem érintette. Tapintatos polgárok ilyen csak gondolnak, mondani sose mondanának. Ő meg persze úgy tett, mintha hinné jóindulatukat. Hinné, annyi az ének, amennyi a magány üvegének vastag tábláin átszüremlik.

Nem. Mr Hyde-nak alibije van, mentegette magában az egyik feltételezett elkövetőt. Mr Hyde a betegsége kezdetekor nem tartózkodott a közelben, Mr Hyde abban az időben épp jószolgálati úton járt. Amúgyis volna egy duplacsavar abban, ha épp Mr Hyde pusztítja el, hisz ezzel előrehozta volna a saját pusztulását is, s azt mégsem képzelhetjük, jól ismervén Hyde úr lelki alkatát, hogy neki magának voltak volna büntudat vezérelte öngyilkos vágyai. Akkor talán R követte volna el?, szegezték neki szúrós, ha nem szuronyos szemmel a morális polgárok a kérdést. Illetve az R-rel fenntartott nem helyénvaló kapcsolat rágta volna szét úgy a lelkét, hogy tarkójához szegezte a betegség pisztolyát? De hát mit jelent a helyénvaló? S mi nem az? S vajon létezhetett volna feloldozás, különös tekintettel, ha számításba vesszük, hogy az R-rel való együttélés idején hány éves is volt? Csábító, friss hús, örömförzés, vágják szemébe a morálpacnik, s máris dörzsölték a kezüket, hogy lám, itt a megoldás, a bűnös végre megkapta méltó büntetését, ne áltassa magát, hogy betegségét nem maga hozta magára. Akiből az efféle meritkezések váltják ki az örömet, az ne is csodálkozzon. Ennyi év korkülönbség kettejük között csak ezt hozhatta magával, mi mást. Nem csodálkozott, R-nek jelentett valamicske örömet, s neki is R, de ezt természetesen, ha ez a betegtől elvárt, a haldoklóhoz anyagában és színösszeállításában is passzoló magatartás: akkor bánja-szánja. Kifogástalan betegmodorral szánja, hogy valaha az ő teste iránt támadt másnak sóvárgása. De hát mit akarna ennyi év után tőle R? Mit az R-re való emlékezés? Mit az R-rel töltött idő örömeinek szuvenirja?

De ha nem Hyde, s nem is R, akkor ki keverte össze a sejteket, hogy ilyen torz formában létezzenek tovább? Illetve hogy majd gyors iramban inkább ebben a testben ne létezzenek már tovább? Hogy eljussanak a harmincadik emeletről való szexi toronyugrás bátorságához? Hogy eljussanak az utolsó fitt bungee-jumpinghoz? Hogy eljussanak a morális polgárok kínos és álszent búcsúdelutánjának extrém sportjához? Erősen koncentrált, kinek állhatott érdekében, hogy eltüntesse, hogy teste és elméje ne szolgálhasson bűnjelként. Kinek állhatott útjában? Kinek keresztezhette céljait? Nem

jutott előbbre, pedig érezte az elvárás súlyát. Meg kell fejtenie, hogy környezetét megnyugtassa, hogy ők nem fognak majd ilyen kényelmetlenségek közé kerülni, nem fognak ilyen illetlen helyzetbe merülni. Jó haldokló akart lenni, mint mindig, most is megfelelni minden elvárásnak, stréber a haldoklásban, akinek nem fáj, aki nem lázad, nem kiabál, nincsenek bosszús gondolatai az elmúlással kapcsolatban, aki, ha kell, kiválasztja a neki legjobban tetsző koszorút, színeset, de természetesen szerényen olcsót, s aki, ha kell, el is temeti magát. Tovább törte hát fejét, ki vagy mi okozhatta a betegségét. Talán P? P, aki akarta is a vele való együttlétet meg nem is? P, akinek mindig volt kifogása? P, aki foggal és ápolat körömmel, összeszorított szájjal folyvást előbbre akart jutni, s aki azt feltételezte, hogy az ő szorongásai és félelmei tartják béklyóban? De nem. P mániákusan morális lény volt, morálisabb az őt körülvevők köztársaságánál is, ő nem tehetette. Már csak azért sem, mert volt annyira előrelátó, hogy tudta, efféle büntudat akadályozná felívelő karrierje kifogástalan továbbépítésében.

Sajátos peep-showjába újabb zsetont dobott. Fogazata töredezett, javított és hiányos, se lipicainak, se vontatólónak nem lehetne már eladni. Egy tisztítóban kevesebb magamentegetést írnak a szakadt, gombnélküli kabát befogadásának cédulájára. Csak saját felelősségre. Pedig nincs nagyon messze a harminckettő, de hibázik abból is. Van hídja, koronája, pompás amalgám-ság birodalom uralkodója. Szaporodó idegen anyag, bevándorlók a szájkirályságban. Talán többet kellett volna beszélnie, másokat beavatnia problémáiba, akkor nem itt tartana, zúgnak a morális polgárok által megkondított szemrehányás harangjai. Talán ha hagyta volna, hogy a szavak átutorják fogai kerítését, ha nem gördít a mondatai elé folyvást akadályt. Ha megtanul lélegezni, kifúj, befúj, ha hagyja áramolni a levegőt. Légzőgyakorlatok kezdő haldoklók számára. Ha lakhelyét átjárja a Feng-shui, ha Napüdvözlettel kezdi a reggelt, ászanákat gyakorol a megbocsátás képmutató kegyei helyett. Ha megbarátkozott volna az oly sokszor ajánlott kobrával, a lefelé vagy a felfelé néző kutyával, sebesednek felé a polgárok, a savászana persze majd biztosan, ezek nélkül is, alanyi jogon menni fog.

Nézegette a maga teremtette képeit. Idillel szándékozott múlatni az időt. Kiadta a „csak a szépre!” parancsát, azazhogy kiadta a számára kiadott „csak a széprét”, ebből aztán az lett, hogy fantáziájában gyerekkori énje csontokon gyalogolt keresztül, csatamezőkön vagy feldúlt temetőkön kelt át, kezét az a két ember fogta, aki a legtöbbet ártott neki. Hát hogy lesz

így ebből derús elválás!?, savanyodtak a beléköltözött morálisak. Hiányzik az elegancia. Márpedig sikkes, könnyed elválást várnak tőle el. Mindegy hogyan, hozza el a Téalapó, a Jézuska vagy a Nyúl, mit bánják, bár ez utóbbi adna még néhány hónapot neki, ami azért bizonyos új terheket róna a morálpolgárokra, akár még közben képes lenne meggyógyulni is, micsoda csalódás!, micsoda elvesztegetett idő!, viszont kecsegtetne bizonyos előnyökkel is, hátha addig kijárná a rokonszenves, számukra semmi kellemetlenséggel nem járó, illő és méltó, ahogyan azt kell, kifogástalan piruettekkel végrehajtott búcsúzás iskoláját.

© Döbrentey Dániel, Sopron